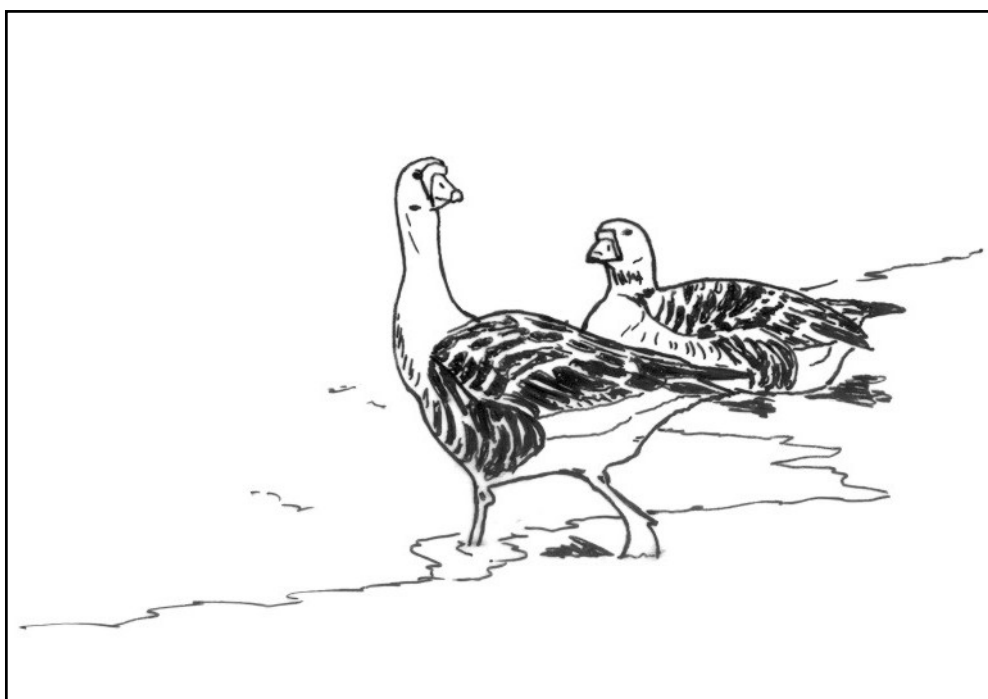

Natuurontwikkeling Schor van Ossenisse

Natuurontwikkeling Schor van Ossenisse

Samenvatting

Het gebied Schor van Ossensisse is 16 ha groot en ligt aan de rand van de Westerschelde, ten noorden van Ossensisse. Het gebied is bij de uitvoering van de dijkverzwaring in 1962 binnengedijkt en is momenteel in gebruik als grasland en bouwland. Het Schor van Ossensisse is in het Natuurgebiedsplan Zeeland (2001) aangewezen als 'te ontwikkelen nieuwe natuur'. Daarnaast is het gebied in het Natuurcompensatieprogramma Westerschelde opgenomen als categorie-C project (kreekherstel/kwaliteitsimpuls NBP).

Synthese

Het plangebied is door de hoge ligging van het maaiveld en de opbouw van de bodem niet geschikt voor de ontwikkeling van zoute of brakke natuurwaarden door zoute of brakke kwel uit de ondergrond. Ook de ontwikkeling van zilte natuurwaarden door het plegen van andere grote ingrepen, zoals het verleggen van de zeedijk of het maken van een opening in de zeedijk ten behoeve van gecontroleerde inundatie is niet kansrijk.

De ontwikkeling van natte, zoete natuurwaarden is in het gebied wel mogelijk. Dergelijke natte en vochtige, voedselrijke gronden zijn, wanneer een open begroeiing en voldoende rust aanwezig is, van groot belang voor onder meer weidevogels. Door het extensieve beheer ontstaan plaatselijk ook ruigere vegetaties die van belang zijn voor een aantal kleine zoogdieren die in de omgeving voorkomen.

Streefbeeld

Het gebied ontwikkelt zich tot een reliëfrijk, open graslandgebied, met veel variatie in begroeiing. In de winter staat in een groot deel van het gebied het maaiveld onder water, in het voorjaar valt het gebied langzaam droog. Er ontwikkelt zich een gradiënt van overstromingsgrasland en vochtig grasland naar droog grasland.

Het gebied is als gevolg van de relatief voedselrijke bodem en het hoge vochtgehalte productief. Veel vogels profiteren hiervan. In het voorjaar broeden op de droogvallende delen weidevogels als Tureluur, Slobeend, Bergeend, Grutto, Scholekster en Wintertaling. Op de hogere delen broeden Veldleeuwerik, Gele kwikstaart, Graspieper en mogelijk Kwartel. In de winter vormt het gebied een rust- en foerageergelegenheid voor soorten als Kievit, Smient, Goudplevier, Wulp en Kolgans.

Als gevolg van het extensieve begrazingsbeheer ontstaat plaatselijk ruigere begroeiing. Deze begroeiing vormt samen met struweel op de omliggende dijken het leefgebied voor verschillende kleine zoogdieren zoals Dwergmuis, Aardmuis, Ondergrondse woelmuis en Veldspitsmuis.

Recreatief medegebruik

Gezien het grote belang van rust voor vogels en het open karakter van het gebied heeft betreding een verstorend effect en dient zoveel mogelijk te worden voorkomen. Het gebied is echter vanaf de weg langs de zeedijk goed te overzien. Op die manier biedt de weg de mogelijkheid voor fietsers en wandelaars om het gebied te bekijken en te beleven.

Provincie Zeeland
Werkgroep natuurontwikkeling

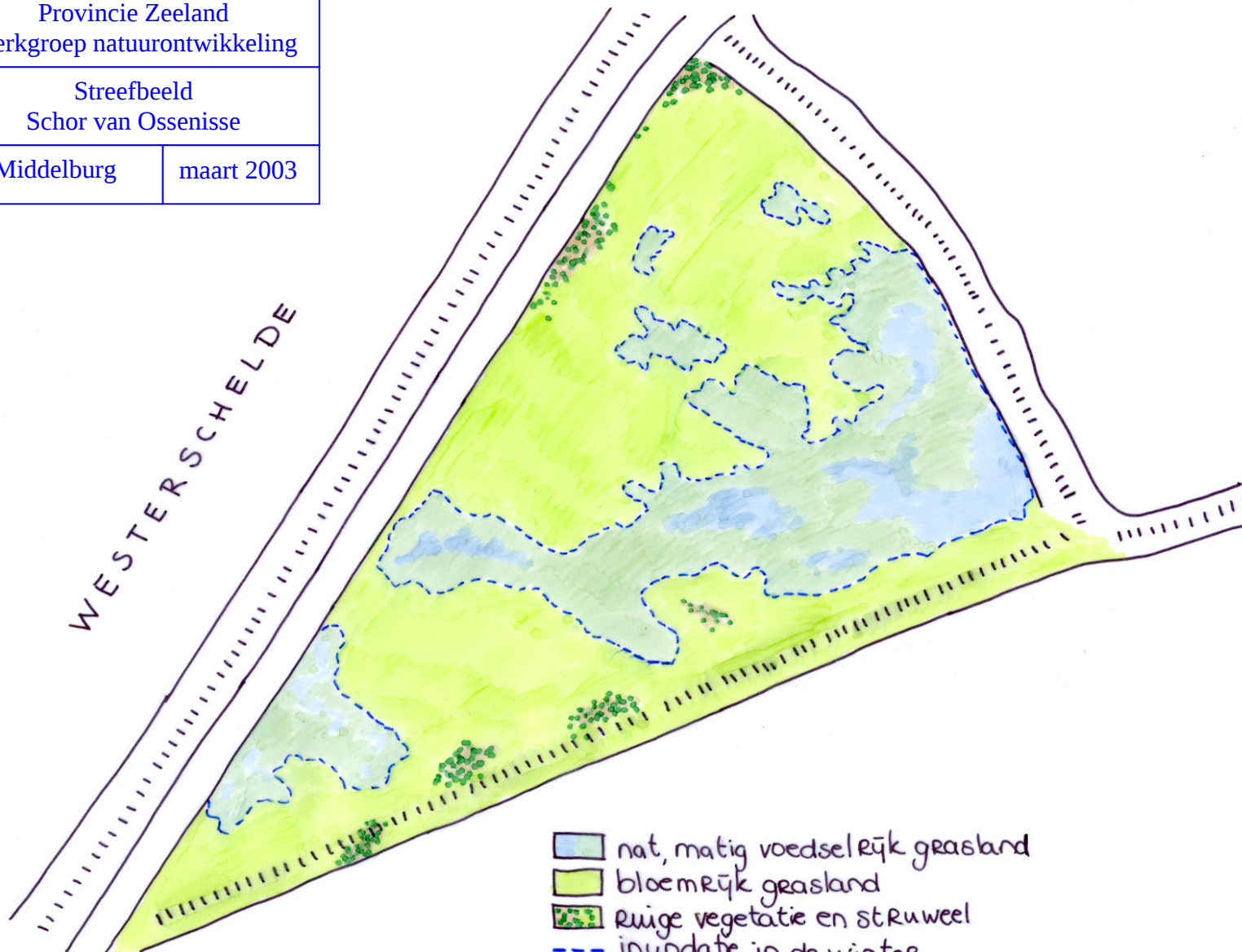
Streefbeeld
Schor van Ossenisse

Middelburg

maart 2003

WESTERSCHELDE

- nat, matig voedselrijk grasland
- bloemrijk grasland
- ruige vegetatie en struweel
- inundatie in de winter

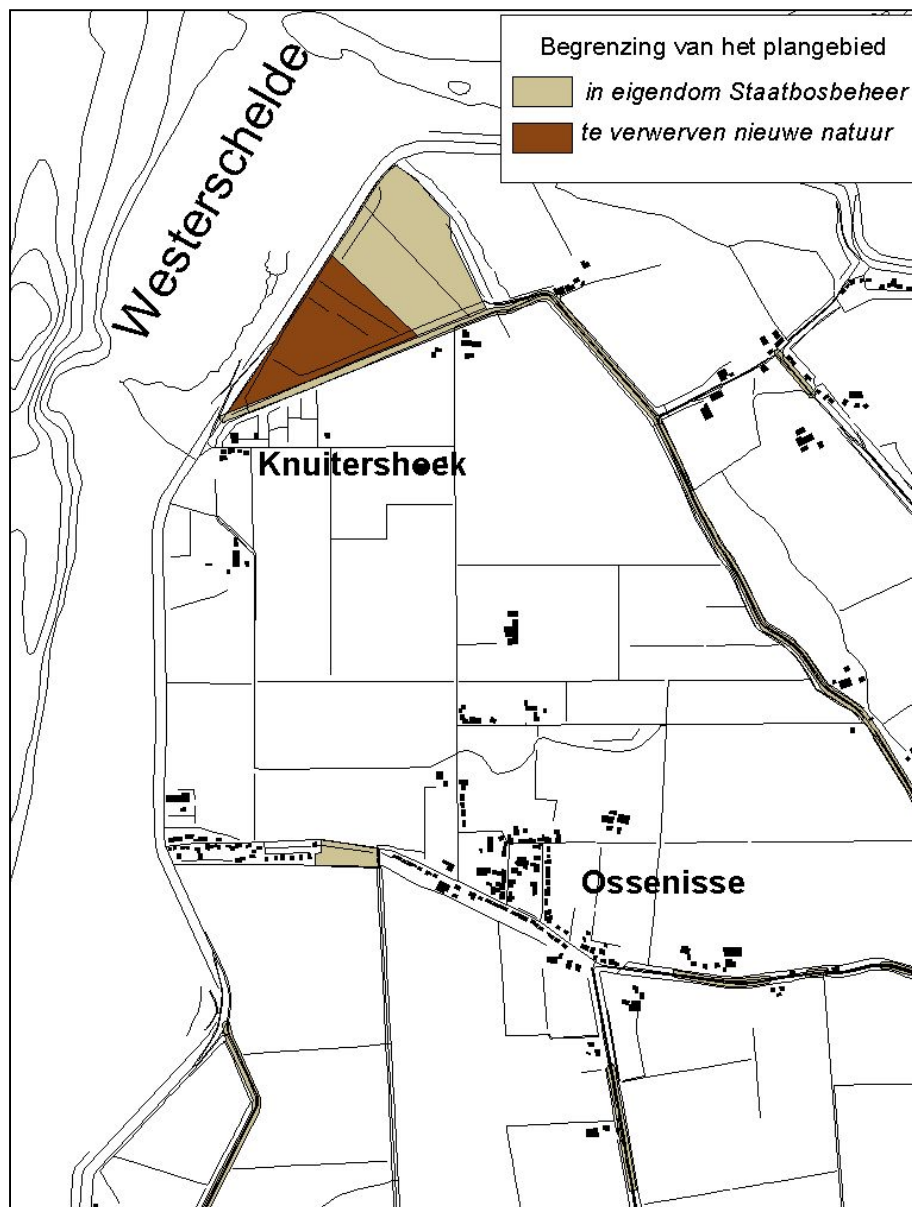

Inhoudsopgave

1. Inleiding	8
2 Gebiedsbeschrijving	9
2.1 Ontstaansgeschiedenis	9
2.2 Geologie en Bodem.....	10
2.3 Archeologie.....	11
2.4 Huidig gebruik	11
2.5 Hoogteligging	12
2.6 Waterhuishouding	12
2.7 Huidige natuurwaarden	14
3. Beleid	15
4. Natuurdoelen	16
4.1 Werkwijze	16
4.2 Synthese	16
4.3 Streefbeeld	17
4.4 Natuurdoeltypen.....	17
4.5 Recreatief medegebruik	19
4.6 Nabuurschap	19
5. Inrichting, beheer en monitoring	20
5.1 Inrichting.....	20
5.2 Beheer	21
5.3 Monitoring	21
6. Literatuur	22
7. Verantwoording	24

1. Inleiding

Het plangebied Schor van Ossenissee is 16 ha groot en ligt aan de rand van de Westerschelde, ten noorden van Ossenissee. Het gebied is bij de uitvoering van de dijkverzwaring in 1962 binnengedijkt en is momenteel in gebruik als grasland en bouwland. Het Schor van Ossenissee is in het Natuurgebiedsplan Zeeland (2001) aangewezen als 'te ontwikkelen nieuwe natuur'. Een deel van het gebied is momenteel al in eigendom van Staatsbosbeheer, na inrichting zal het gehele gebied worden overgedragen aan Staatsbosbeheer. In figuur 1 is de begrenzing van het plangebied weergegeven. Het plangebied valt niet onder een landinrichtingsproject. Recent zijn alle gronden verworven zodat tot inrichting van het gebied kan worden overgegaan. De uitvoering van het project is in handen van de Dienst Landelijk Gebied.

Figuur 1: ligging van het plangebied.

2. Gebiedsbeschrijving

2.1 Ontstaansgeschiedenis

In de 12^e eeuw werd het noordoostelijk deel van oost Zeeuws-Vlaanderen door stormvloed in een groot schorgebied veranderd, met kreken en eilanden. Tussen de landen van Hulst en Hontenisse stroomde in oost-westrichting de Vogelkreek. In het zuidwesten werden de landen van Hontenisse begrensd door de Saxvliet, die vanuit de Honte (Westerschelde) bij de tegenwoordige Hellegatpolder naar Hulst stroomde.

In de hierop volgende eeuwen werden in het gebied ten noorden van de Vogelkreek bedijkingen uitgevoerd, waarbij door stormvloed regelmatig herdijkingen moesten plaatsvinden. Bij deze herdijkingen kregen verdrinken polders soms een andere naam en oppervlakte, er kwamen ook nieuwe polders bij of er verdwenen delen land voorgoed in zee.

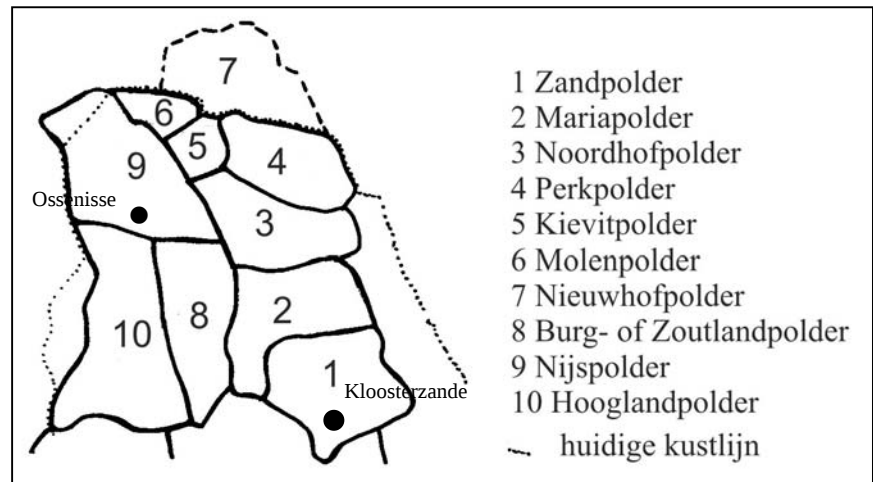
Als één van de eerste herdijkte gebieden wordt in 1170 de Zandpolder vermeld. In de Zandpolder werd het Hof te Zande, een monnikennederzetting, gesticht van waaruit bedijkingsactiviteiten hebben plaatsgevonden. In de periode 1196-1210 werden de Mariapolder, de Noordhofpolder en de Besloten Noordhofpolder of Perkpolder bedijkt. Daarna volgden de Kievitpolder, de Molenpolder en ook de Nieuwhofpolder, de laatste is echter in 1591 in de Westerschelde verdwenen.

Vervolgens werden ook bedijkingen aan de westzijde van de Zandpolder uitgevoerd.

Tijdens latere herdijkingen ontstonden hieruit de Burg- of Zoutlandpolder en de Hooglandpolder.

Ten noorden van de Molenpolder heeft in de 16^e eeuw nog een kleine polder gelegen, de St. Baafspolder, deze is in 1566 echter al weer aan de zee prijsgegeven.

Figuur 2: Bedijkte en herdijkte polders in de omgeving van Ossenissee.

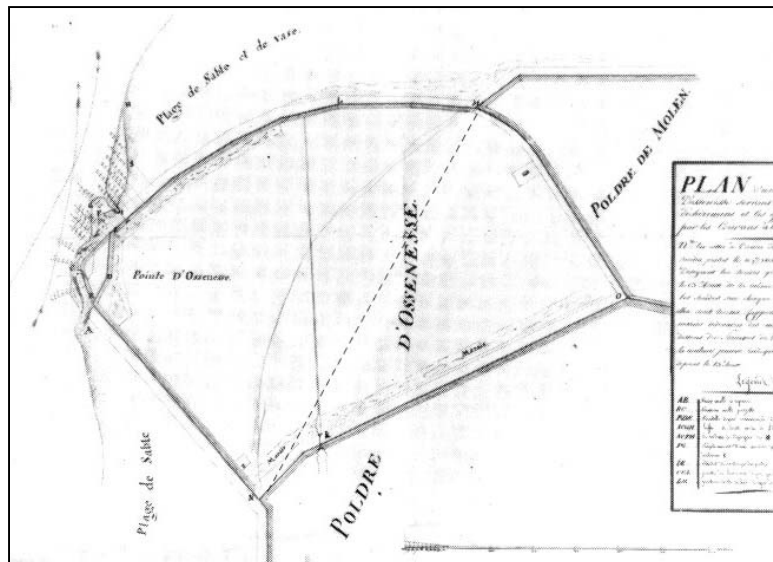

Ossenissee wordt als Parochie al rond 1200 genoemd, dit betreft echter niet het huidige dorp maar één dat meer naar het westen lag. In 1401 is de Nijspolder bedijkt en ontstond het huidige Ossenissee.

De Nijspolder is in 1606 geïnnundeerd, in 1610 volgde herdijking.

In de 18e eeuw werd de polder vanuit de westzijde opnieuw aangevallen door de zee. In 1719 werd een inlaagdijk aangelegd (zie figuur 3), in 1811 verdween 68 ha. ten noorden van de inlaagdijk in zee. De inlaagdijk werd toen een waterkerende dijk. De Nol van Ossenissee vormt het restant van de voormalige zeedijk. Een deel van het geïnnundeerde land (24 ha) werd in 1962 bij de dijkverzwaring herdijkt (gestippelde lijn in figuur 2 en 3) en vormt het huidige plangebied.

Tijdens de stormvloed van februari 1953 behoorden de Molenpolder, de Nijspolder en de Hooglandpolder tot de overstroomde polders in Zeeuws-Vlaanderen.

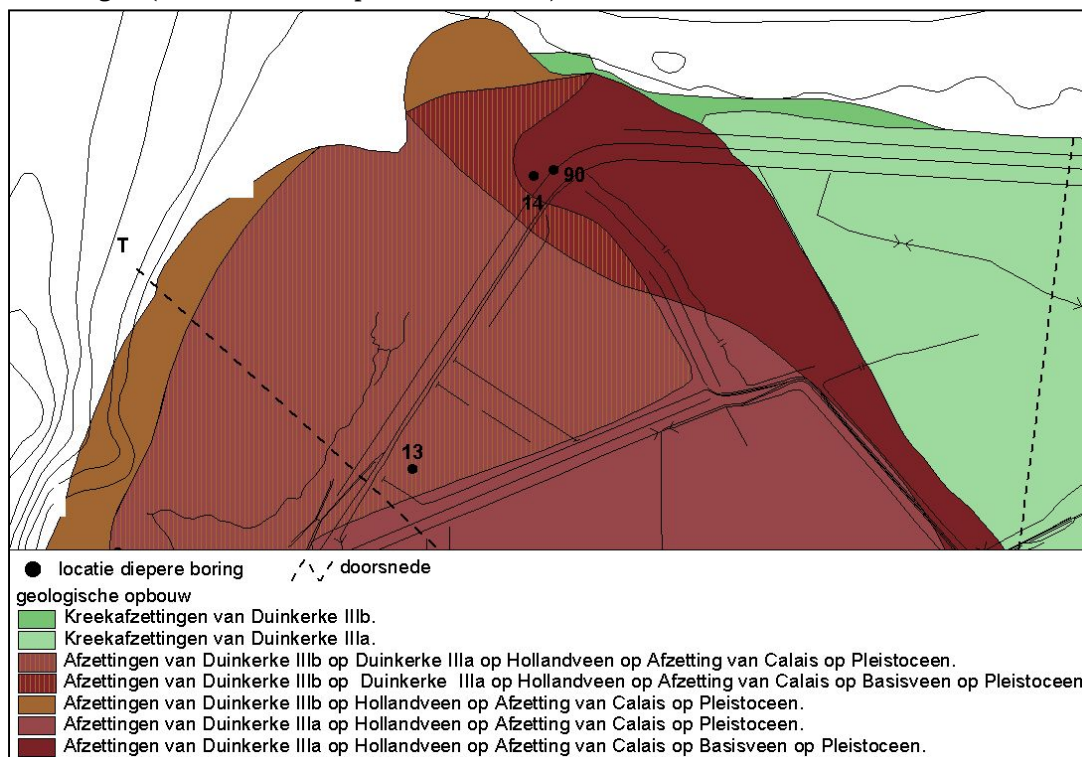

Figuur 3: Tekening van de noordwestzijde van de Nijspolder met de voormalige dijk, de inlaagdijk en de huidige kustlijn.

2.2 Geologie en Bodem

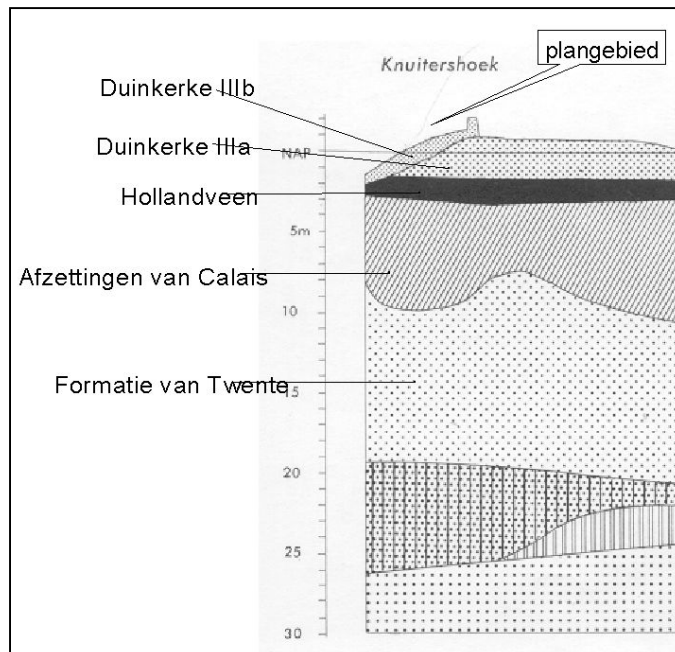
De geologische opbouw van het gebied is weergegeven in figuur 4.

De bovenzijde van de Pleistocene dekzanden in de ondergrond ligt op 6 tot 10 meter beneden NAP. In het noordoosten van het gebied komt op het Pleistoceen nog een laagje Basisveen voor. Dit veenpakket is samengedrukt tot een dikte van maximaal 40 cm en komt voor op een diepte van ca. 6,5 tot 5 m - NAP. Op het Basisveen en het Pleistocene dekzand komen Afzettingen van Calais voor. Deze afzettingen bestaan uit geulen en wadafzettingen. Op plaatsen waar geulen liepen is het Basisveen geërodeerd en bestaan de afzettingen vooral uit slibhoudend zand. Aan de bovenzijde van de geulen en op het Basisveen is een laag zware klei afgezet van meestal 2 tot 3 meter dikte. Op de Afzettingen van Calais is een 1 tot 1,5 meter dik veenpakket gevormd, het Hollandveen. De onderkant van dit veenpakket ligt op 2,5 tot 2,9 m - NAP. Het Hollandveen is door moertering in de Middeleeuwen ten dele verdwenen. De bovenzijde van het plangebied is opgebouwd uit Duinkerke III afzettingen (Duinkerke IIIb op Duinkerke IIIa).

Figuur 4: Geologische opbouw van het gebied.

Ter plaatse van het plangebied is ook een doorsnede gemaakt (doorsnede T T'). De ligging van deze doorsnede is weergegeven in figuur 4, de doorsnede is weergegeven in figuur 5. Ten tijde van het opstellen van de Geologische kaart lag het plangebied nog buitendijks.

Figuur 5: Geologische doorsnede van het gebied (Bron Geologische Kaart 1:50.000)

In het plangebied en de directe omgeving is een aantal diepe boringen verricht. De boringen 13, 14 en 90 liggen in het plangebied en bestaan tot ca. 2 m - NAP uit Afzettingen van Duinkerke III. Deze afzettingen zijn opgebouwd uit een kleidek met soms een laagje zand rond 0 m NAP. Onder het kleidek bevindt zich het Hollandveen van 1 tot 1,5 m dikte. Bij boring 14 en 90 ligt dit veenpakket op een kleilaag (Calais) van 4 meter dikte, bij boring 1 is deze kleilaag 1 meter dik. De diepere ondergrond bestaat uit een zandpakket met soms een klei- of leemlaagje.

De bodemopbouw van het gebied is beschreven in de Bodemkaart 1:50.000 (1980).

Het plangebied bestaat voor de noordelijke helft uit de bodemkundige eenheid Mo20A en voor de zuidelijke helft uit Mo80A. Deze eenheden worden tot de zogenoemde nesvaaggronden gerekend. Nesvaaggronden ontstaan door voortgaande rijping uit schor- en slikgronden, waarbij het materiaal tussen 20 en 80 cm nog een slappe ondergrond heeft. Bij verdere rijping ontstaan poldervaaggronden. Door (versnelde) rijping na inpoldering wordt de organische stof in de bovengrond omgezet waarbij veel stikstof vrijkomt. Beide eenheden zijn kalkrijk, het type Mo20A bestaat uit zware zavel, het type Mo80A bestaat uit klei.

2.3 Archeologie

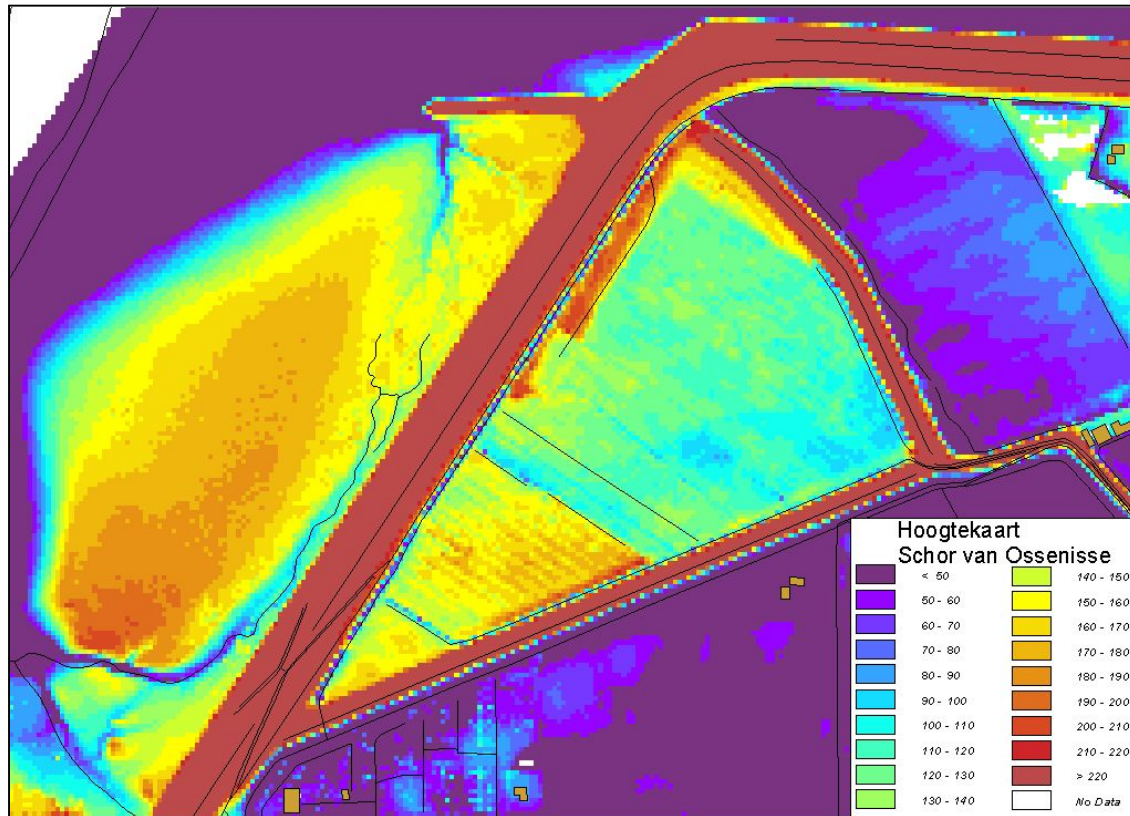
Op de IKAW (Indicatieve Kaart Archeologische verwachtingswaarde) is voor het plangebied een lage verwachtingswaarde aangegeven. Dit houdt in dat de trefkans voor archeologische vondsten laag is. In het gebied en de omgeving zijn geen archeologische vindplaatsen bekend (vermeld op de Archeologische Monumenten Kaart). Het Hollandveen in de ondergrond bevindt zich op ca. 3 m - NAP tot 1 m - NAP.

2.4 Huidig gebruik

Het plangebied is in de huidige situatie voor het grootste deel in gebruik als grasland. Een perceel is in gebruik als bouwland (zie figuur 7). Het gebied is omsloten door dijken; aan de noordwestzijde ligt de huidige zeedijk, aan de zuidzijde ligt de inlaagdijk, deze dijk is in eigendom van Staatsbosbeheer en wordt begraasd. Aan de oostzijde ligt de dijk die de grens vormt met de Molenpolder. Onderlangs de zeedijk loopt een weg. In het gebied is een klein gronddepot aanwezig, dit depot is niet vermeld als (voormalige) stortplaats in het project Inventarisatie voormalige stortplaatsen in Zeeland. Aan de zuidzijde van het gebied ligt de buurtschap Knuitershoek, waar een camping aanwezig is.

2.5 Hoogteligging

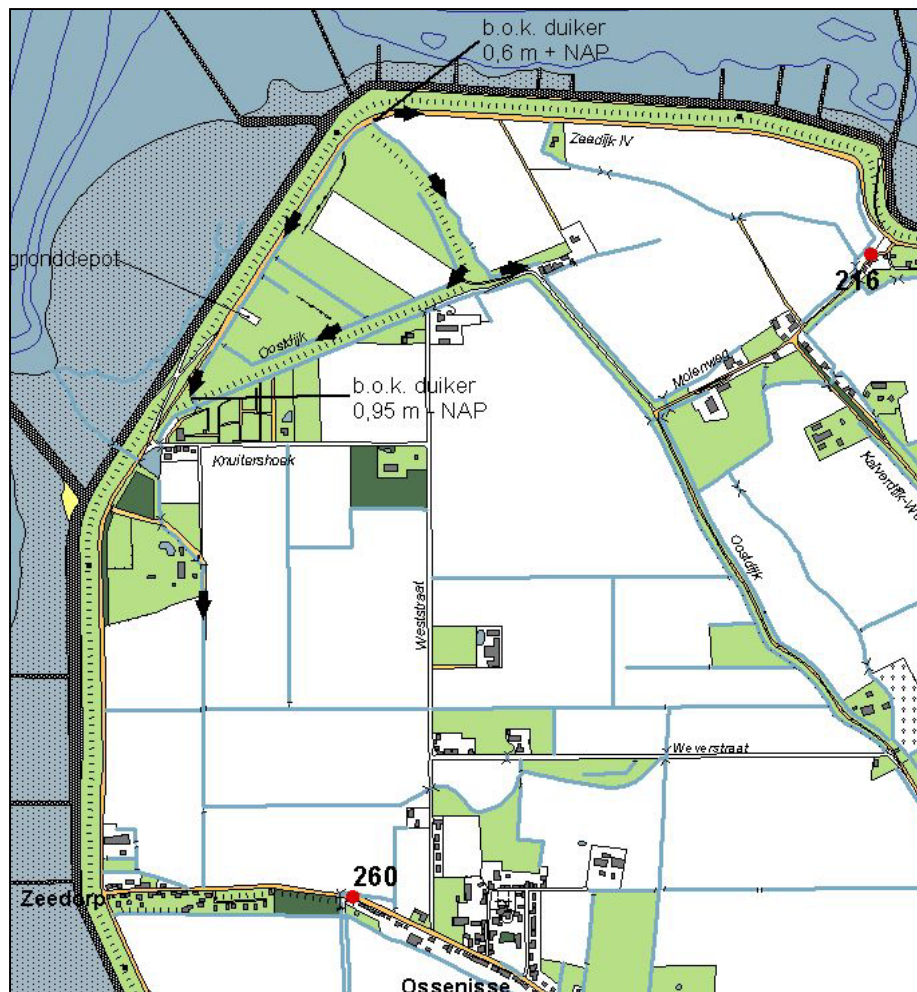
Het maaiveld in het plangebied ligt ruim boven NAP. Het oostelijk deel van het gebied ligt op 1,1 tot 1,4 m + NAP, in het zuidoosten loopt het maaiveld af naar 0,8 m + NAP. Langs de zeedijk en de dijk aan de Molenpolder ligt deels een hogere rand (op 1,5 tot 2,0 m + NAP). De westzijde van het gebied ligt hoger dan het oostelijk deel, hier ligt het maaiveld op 1,4 m + NAP tot 1,9 m + NAP. Het hoogteverschil tussen beide delen is waarschijnlijk ontstaan door afgraving van het oostelijk deel.

Figuur 6: Hoogtekaart Schor van Ossensisse (Bron: AHN-98, hoogte in cm t.o.v. NAP)

2.6 Waterhuishouding

In figuur 7 is het afwateringsstelsel van het gebied en de omgeving weergegeven. Het Schor van Ossensisse vormt het begin van het afwateringsstelsel en watert via een duiker aan de zuidwestzijde af op de Nijspolder. Het streefpeil voor het oppervlaktewater in het gebied is 1,3 m - NAP. De bodemhoogte van de duiker is echter 0,95 m - NAP. Ervoor ligt nog een drempel van 0,9 m - NAP. Het oppervlaktewaterpeil voor het Schor van Ossensisse wordt door deze drempelhoogte bepaald. Het streefpeil voor het oppervlaktewater in de Nijspolder is 1,6 m - NAP. De naastgelegen Molenpolder watert aan de zuidoostzijde af op de Kievitpolder. In de Molenpolder is het streefpeil 0,75 m - NAP. De duiker die aan de oostzijde van het plangebied de dijksloot naar de Molenpolder verbindt heeft een bodemhoogte van 0,6 m + NAP.

Figuur 7: Huidige situatie van het gebied met het afwateringsstelsel en de ligging van de grondwatermeetpunten en het gronddepot.

Op de bodemkaart 1:50.000 (1980) is voor het plangebied een grondwatertrap IV aangegeven. Dit houdt in dat de gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG) 40-60 cm beneden maaiveld (ca. 0,6 tot 1,0 m + NAP) ligt en de gemiddeld laagste grondwaterstand (GLG) 80-120 cm beneden maaiveld (ca. 0,2 m + NAP).

In de omgeving van het Schor van Ossenissee liggen twee grondwatermeetpunten, beide met diepe filters. De gegevens van deze meetpunten zijn weergegeven in tabel 1, de locatie is weergegeven in figuur 7. De filters liggen allemaal in het watervoerend pakket. De stijghoogten van de filters in het watervoerend pakket corresponderen niet met freatische grondwaterstanden door de aanwezigheid van de deklaag van klei en veen.

Tabel 1: gegevens van de grondwatermeetpunten in m t.o.v. NAP

meetpunt	48Hp0216		48Hp0260
filterdiepte	-14,2 tot -16,2	-33,2 tot -35,2	-18,5 tot -19,5
meetperiode	1981-2000	1981-2000	1985-heden
maaiveldhoogte	+ 3,8	+ 3,8	+ 0,3
gem. zomerstand	-0,2	+ 0,1	- 0,3
gem. winterstand	-0,1	+ 0,2	- 0,2
gem. laagste stand	-0,4	-0,1	-0,4
gem. hoogste stand	+0,1	+0,4	0

Uit de gegevens blijkt dat de stijghoogten in alle filters in de buurt liggen van NAP. Deze stijghoogten komen in het plangebied niet in de buurt van het maaiveld, waardoor geen kweldruk aanwezig is.

In de nabijgelegen Kievitpolder en de Noordhofpolder vinden grondwateronttrekkingen voor de landbouw plaats. Deze onttrekkingen zijn mogelijk doordat zich in de ondergrond een zoete bel van voldoende omvang heeft ontwikkeld, in tegenstelling tot veel andere gebieden in Zeeland.

2.7 Huidige natuurwaarden

2.7.1 Vegetatie

In het kader van de vegetatiekartering van Zeeland is het plangebied en de omgeving in 1983 geïnventariseerd. De graslanden in het plangebied zijn aangegeven als raaigrasweide. Hier komen algemene soorten als Engels raaigras, Timotheegras, Ruw beemdgras, Paardebloem, Witte klaver, Kruipende boterbloem en Madeliefje voor. Eén perceel is aangegeven als grasland met in de slootkant zouttolerante vegetatie (bijvoorbeeld Melkkruid, Zeeaster).

De omliggende dijken zijn aangegeven als reliëfrijk grasland. Op de inlaagdijk aan de zuidzijde zijn Kattedoorn, Gevlekte rupsklaver, Grote kaardebol, IJzerhard, Stomp kweldergras, Selderij en Smalle rolklaver aangetroffen. Op de dijk op de grens met de Molenpolder is Aardaker aangetroffen.

In de omgeving is een aantal soorten apart vermeld. In slootkanten en bermen zijn Watermunt, Echte heemst, Melkkruid, Grote waterweegbree en IJle dravik gevonden.

In 1998 is een kartering uitgevoerd naar de vegetatie van het buitendijkse Schor van Ossensisse. Hierbij is de vegetatie beschreven als een pioniervegetatie, meer of minder gedomineerd door Engels slijkgras. Op plaatsen waar Engels slijkgras minder domineert komt onder meer Zeekraal voor.

2.7.2 Fauna

Avifauna

In 1991 zijn het plangebied en de directe omgeving (34 ha) geïnventariseerd op broedvogels. De aangetroffen soorten zijn in onderstaande tabel opgenomen.

Tabel 2: Waargenomen broedgevallen in het plangebied in 1991.

akker- en weidevogels				overig			
soort	aantal	soort	aantal	soort	aantal	soort	aantal
Scholekster	1-3	Kievit	6	Wilde eend	3	Kneu	2-3
Grutto	0-1	Veldleeuwerik	2	Waterhoen	2-3	Ringmus	1
Tureluur	3	Patrijs	0-1	Wulp	0-1	Witte kwikstaart	0-1
Kwartel	1	Graspieper	8	Fazant	1	Tortelduif	1
Gele kwikstaart	2			Boerenzwaluw	0-1	Houtduif	1

Het plangebied is op grond van de aangetroffen broedvogelsoorten ingedeeld onder de broedvogelgemeenschap van het Kievit- Tureluurtype. Dit is een soortenarme gemeenschap van extensief gebruikte open graslandgebieden, waarin alleen de akker- en weidevogels goed vertegenwoordigd zijn. Scholekster, Tureluur en Graspieper komen in dit type het meest frequent voor, de grotere graslandgebieden herbergen ook de typische weidevogels als Kievit en Grutto in grote aantallen.

Voor het broedvogelonderzoek is ook de Nijspolder geïnventariseerd. Hierbij zijn rond de inlaagdijk en de aangrenzende erven naast bovengenoemde soorten onder meer broedgevallen van Bergeend, Spotvogel, Tapuit, Zwarte roodstaart en Groenling waargenomen.

Zoogdieren

In de atlasblokken waaronder het plangebied en de Nijspolder vallen komen naast de algemene soorten (Haas, Konijn, Egel, Mol) ook een aantal minder algemene zoogdiersoorten voor. In de periode 1970-1988 komen ook de Tweekleurige bosspitsmuis, Dwergspitsmuis, Waterspitsmuis, Veldspitsmuis, Huisspitsmuis, Rosse woelmuis, Ondergrondse woelmuis, Aardmuis en Dwergmuis voor.

Vlinders/Libellen

In de omgeving van Ossensisse zijn in 1999/2000 de volgende dagvlindersoorten waargenomen: Koninginnepage, Klein koolwitje, Klein geaderd witje, Dagpauwoog, Argusvlinder. In deze omgeving zijn geen libellen aangetroffen.

3. Beleid

In het **Natuurbeleidsplan** (NBP) wordt de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) aangegeven als middel voor de versterking van de natuurwaarden in Nederland. Biodiversiteit en natuurlijkheid zijn leidende principes bij de uitvoering van het natuurbeleid. Dit houdt in dat de aandacht primair uitgaat naar soorten en ecosystemen van nationale en internationale betekenis en dat natuurontwikkeling en -behoud zoveel mogelijk plaats dient te vinden door het bevorderen van natuurlijke processen. In de **Zeeuwse uitwerking van het Natuurbeleidsplan** is de EHS voor Zeeland geconcretiseerd. In het hieruit voortgekomen beheersplan voor Zeeuws-Vlaanderen is het gebied Schor van Ossensisse aangewezen als reservaatgebied.

Als instrument voor het versneld realiseren van de EHS is in 2000 het **Programma Beheer** in werking getreden. Dit betekent dat de subsidiëring van de Rijksoverheid voor het beheer van natuur en landschap fors gewijzigd is. Er is nu sprake van outputsturing; er worden resultaten getoetst. Ook is met de inwerkingtreding van de nieuwe regelgeving de veelheid en onoverzichtelijkheid aan aparte regelingen komen te vervallen.

In navolging van de nieuwe regeling is in november 2001 het **Natuurgebiedsplan Zeeland** vastgesteld. Dit plan dient als toetsingskader voor het Programma Beheer. Voor heel Zeeland zijn de ligging van (toekomstige) natuurgebieden, de natuurdoelen en de beoogde eindbeheerders weergegeven. Voor de begrenzing van de gebieden zijn de begrenzingen van de beheers- en begrenzingenplannen van Zeeuws-Vlaanderen met enige aanpassingen overgenomen. Het reservaatgebied Schor van Ossensisse is opgenomen in de categorie nieuwe natuur.

Voor het plangebied is het te realiseren natuurdoel aangegeven in de achterliggende nota Inventarisatie Natuurdoeltypen Zeeuwse EHS. In hoofdstuk 4 van dit plan worden de mogelijkheden om de natuurdoelen te realiseren verder uitgewerkt.

Daarnaast is het gebied in het **Natuurcompensatieprogramma Westerschelde** opgenomen.

In het verdrag inzake de verruiming van de Westerschelde tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Vlaams Gewest is compensatie van verlies aan natuurwaarden opgenomen. Herstelwerken in verband met het verlies aan natuurwaarden moeten worden voorbereid, uitgevoerd en onderhouden. Het plangebied is opgenomen in het Natuurcompensatieprogramma Westerschelde als categorie-C project. Deze categorie bestaat uit binnendijkse natuurcompensatieprojecten (kreekherstel/kwaliteitsimpuls NBP).

4. Natuurdoelen

4.1 Werkwijze

In dit hoofdstuk wordt aangegeven welke mogelijkheden er zijn voor natuurontwikkeling binnen de aanwezige, eventueel te optimaliseren, abiotische processen en kenmerken. Er wordt aangegeven welke processen en kenmerken dienen te worden versterkt. Deze analyse resulteert in een streefbeeld. Het streefbeeld wordt vertaald in natuurdoeltypen zoals die zijn beschreven in het Handboek natuurdoeltypen.

In de Inventarisatie Natuurdoeltypen Zeeuwse EHS zijn voor het plangebied de volgende natuurdoelen opgenomen: Zk 3.6: Bloemrijk grasland (ca. 70%) Zk 3.3: Zilt grasland en brakke ruigte (ca. 15%) en Zk 3.5: Nat Schraalgrasland (ca 15%).

4.2 Synthese

Het plangebied is door de hoge ligging van het maaiveld (ca. 1 tot 1,5 m + NAP) en de dikke deklaag van klei en veen in de ondergrond momenteel zoet. Gezien de stijghoogten van het grondwater in het watervoerend pakket (rond 0 m NAP) is de ontwikkeling van zoute of brakke natuurwaarden door zoute of brakke kwel uit de ondergrond, ook bij plaatsing van kwelbuizen, niet mogelijk. Om zoute of brakke omstandigheden te creëren dient het gehele gebied ruim lager dan 0 m NAP te worden afgegraven. Door de dikke deklaag van klei en veen tot enkele meters beneden NAP is de kwelstroom naar het maaiveld daarbij gering. Er ontstaan grote fluctuaties in zoutgehalte in het maaiveld. Onder deze omstandigheden kunnen zich geen zilte vegetaties van goede kwaliteit ontwikkelen.

De ontwikkeling van zilte natuurwaarden kan daarnaast worden bereikt door het plegen van andere grote ingrepen, zoals het verleggen van de zeedijk of het maken van een opening in de zeedijk ten behoeve van gecontroleerde inundatie. Hierbij inundeert het maaiveld van het plangebied bij hoog water in meer of mindere mate met het brakke water van de Westerschelde. Bij een dergelijke inrichting zal zich een vegetatie ontwikkelen die momenteel op het buitendijkse Schor van Ossenissee reeds aanwezig is. Dit schor bevat in de huidige situatie lage natuurwaarden. Gezien het relatief kleine oppervlak van het plangebied en het lage rendement van de te ontwikkelen natuurwaarden wegen de baten van dergelijke grootschalige ingrepen niet op tegen de kosten. Daarnaast zal het aanwezige zoetwaterreservoir in de ondergrond worden aangetast.

De ontwikkeling van natte, zoete natuurwaarden is in het gebied wel mogelijk. Dergelijke natte en vochtige, voedselrijke gronden zijn, wanneer een open begroeiing en voldoende rust aanwezig is, van groot belang voor weidevogels. Onder invloed van een extensief begrazingsbeheer kan het Schor van Ossenissee voor broedende weidevogels en overwinterende ganzen en zwanen van belang zijn. Door het extensieve beheer ontstaan plaatselijk ook ruigere vegetaties die onder meer van belang zijn voor een aantal kleine zoogdieren die in de omgeving voorkomen.

Om de ontwikkeling van genoemde zoete natuurwaarden mogelijk te maken dient een aantal inrichtingmaatregelen te worden genomen. Het oppervlaktewater dient te worden gestuwd en plaatselijk wordt maaiveldverlaging toegepast. Het oppervlaktewater in het gebied kan worden gestuwd tot ca. 1,2 meter + NAP. De wegzijging kan worden verminderd door het opzetten van het oppervlaktewaterpeil in de dijsloot en het afdammen van de sloot langs de inlaagdijk. Wanneer plaatselijk het maaiveld met 20 tot 40 cm wordt verlaagd kan een groot deel van het gebied in de winter inunderen. In de zomer vallen deze delen langzaam droog. De overige delen worden vochtig tot droog. Door de verschillen in vochtgehalte kan de volledige gradiënt van overstromingsgrasland, vochtig grasland en droog grasland tot ontwikkeling komen.

4.3 Streefbeeld

Het gebied ontwikkelt zich tot een reliëfrijk, open graslandgebied, met veel variatie in begroeiing. In de winter staat in een groot deel van het gebied het maaiveld onder water, in het voorjaar valt het gebied langzaam droog. Op plaatsen die langdurig inunderen komt een vegetatie van het Zilverschoonverbond tot ontwikkeling. Hier komen naast Zilverschoon soorten voor als Gewone waterbies en Watermunt. Op de natte delen die niet langdurig inunderen ontwikkelt zich een vegetatie waarin Geknikte vossesstaart, Smalbladige rolklaver, Selderij, Behaarde boterbloem en Pinksterbloem voorkomen. Op de hogere delen ontwikkelen zich vegetaties van het Kamgrasverbond, met naast Kamgras onder meer Witte klaver, Late ogentroost, Knoopkruid en Kattendoorn.

Het gebied is, als gevolg van de voedselrijke bodem en het hoge vochtgehalte, productief. Veel vogels profiteren hiervan. In het voorjaar broeden op de droogvallende delen weidevogels als Tureluur, Slobeend, Bergeend, Grutto, Scholekster en Wintertaling. Op de hogere delen broeden Veldleeuwierik, Gele kwikstaart, Graspieper en mogelijk Kwartel. Mogelijk komt in wat ruigere oeverbegroeiing de Watersnip tot broeden. In de winter vormt het gebied een rust- en foerageergelegenheid voor soorten als Smient, Bergeend, Goudplevier, Zilverplevier, Wulp, Rosse grutto en Kolgans.

Als gevolg van het extensieve begrazingsbeheer ontstaat plaatselijk wat ruigere begroeiing. Deze begroeiing vormt samen met het struweel op de omliggende dijken het leefgebied voor verschillende kleine zoogdieren zoals Dwergmuis, Aardmuis, Ondergrondse woelmuis en Veldspitsmuis.

4.4 Natuurdoeltypen

De natuurdoeltypen voor het gebied zijn uitgewerkt volgens de vernieuwde versie van het Handboek Natuurdoeltypen (2002). De beschreven typen vielen in het vorige Handboek beiden onder het type Zk-3.6: Bloemrijk grasland.

3.32 Nat, matig voedselrijk grasland

Dit type wordt gevormd door kruidenrijk grasland op natte tot matig natte, zwak tot matig eutrofe bodem in o.a. het zeekleigebied. Het komt tot ontwikkeling op plaatsen die in de winter en voorjaar langdurig onder water staan. Hier ontstaat Zilverschoongrasland. Hoewel grassen als Fioringras en Geknikte vossesstaart domineren kunnen ook bijzondere soorten voorkomen als Kruiwend moerasscherm en Platte bies. Deze graslanden zijn van groot belang voor weidevogels, met name kritische weidevogels van natte omstandigheden als Kemphaan, Tureluur en Watersnip. In de winter zijn deze graslanden belangrijk voor ganzen en zwanen, terwijl steltlopers er gedurende de trek gebruik van maken.

Ecologische beschrijving

Plantengemeenschappen: Zilverschoonverbond

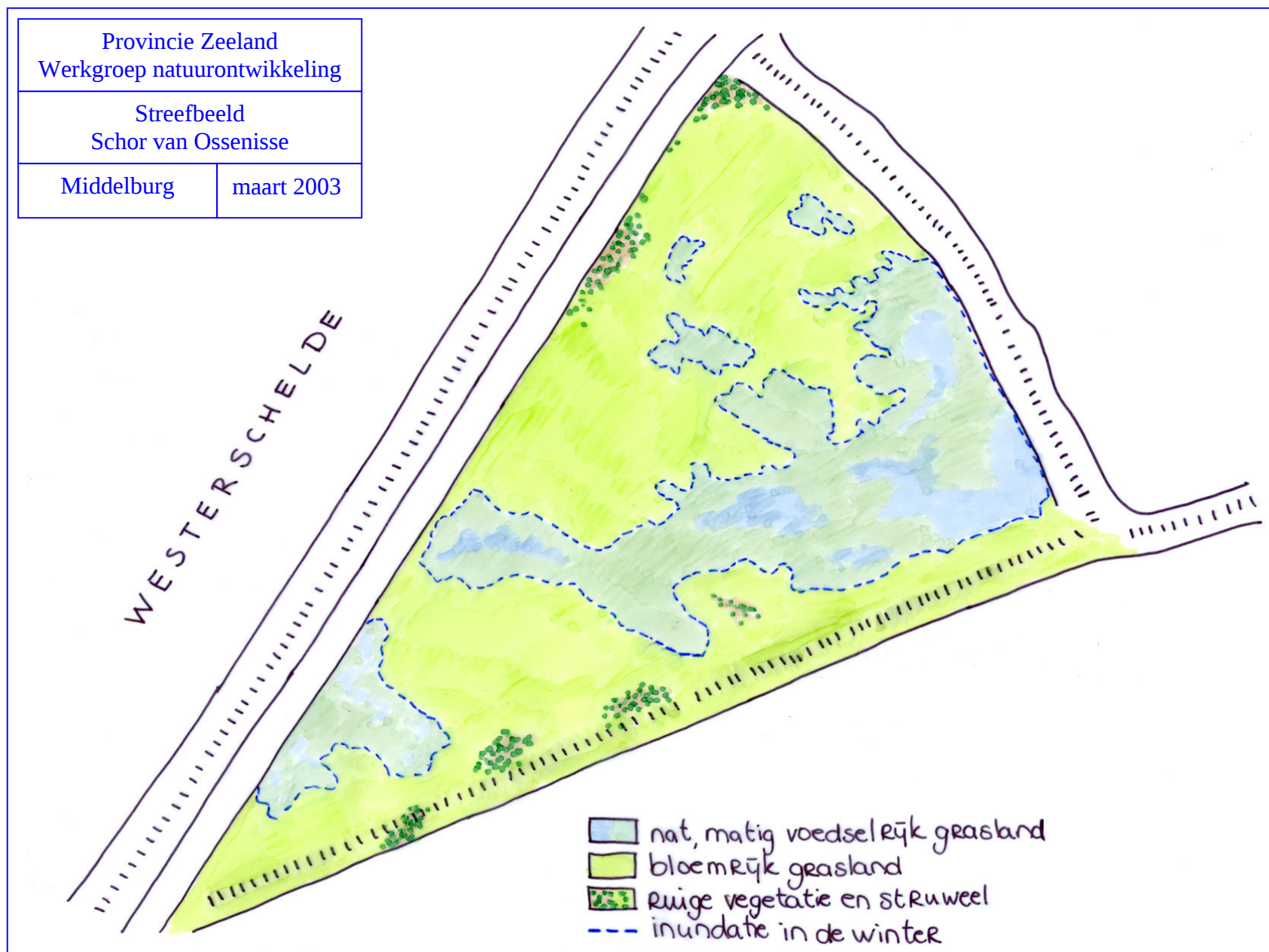
Broedvogelgemeenschappen: Grutto-groep, Slobeend-groep

Doelsoorten

Zoogdieren: Dwergmuis

Broedvogels: Grutto, Scholekster, Tureluur, Watersnip

Vaatplanten: Rode ogentroost, Selderij.

Figuur 8:
Streefbeeld
van het gebied

3.39 Bloemrijk grasland van het rivieren- en zeeleigebied

Kruidenrijk grasland op vooral vochtige tot droge, zwak eutrofe zand-, zavel- en kleigronden. Onder dit type valt de kamgrasweide. Een rijke levensgemeenschap is vooral te verwachten als er binnen het gebied afwisseling aanwezig is tussen lage, vochtige delen en hogere droge delen en tussen een open begroeiing en zoomachtige vegetaties. Ook dit type is van groot belang voor weidevogels als Grutto, Scholekster en Veldleeuwerik en voor overwinterende ganzen en zwanen.

Ecologische beschrijving

Plantengemeenschappen: Kamgrasverbond

Broedvogelgemeenschappen: Grutto-groep, Veldleeuwerik-groep

Doelsoorten

Zoogdieren: Dwergmuis, Veldspitsmuis

Broedvogels: Grutto, Patrijs, Tureluur, Veldleeuwerik

Dagvlinders: Bruin blauwtje, Koninginnepage

Vaatplanten: Kamgras, Kattedoorn.

4.5 Recreatief medegebruik

Gezien het grote belang van rust voor vogels en het open karakter van het gebied heeft betreding een verstorend effect en dient zoveel mogelijk te worden voorkomen. Het gebied is echter vanaf de weg langs de zeedijk goed te overzien. Op die manier biedt de weg de mogelijkheid voor fietsers en wandelaars om het gebied te bekijken en te beleven.

4.6 Nabuurschap

Omdat het gebied geheel is omgeven met dijken bestaan weinig tot geen relaties met aangrenzende akkerbouwpercelen. Problemen met betrekking tot het uitwaaien van schadelijke onkruiden worden derhalve niet verwacht. Eventuele problemen met betrekking tot wildschade kunnen worden voorgelegd aan de Faunabeheereenheid.

5. Inrichting, beheer en monitoring

5.1 Inrichting

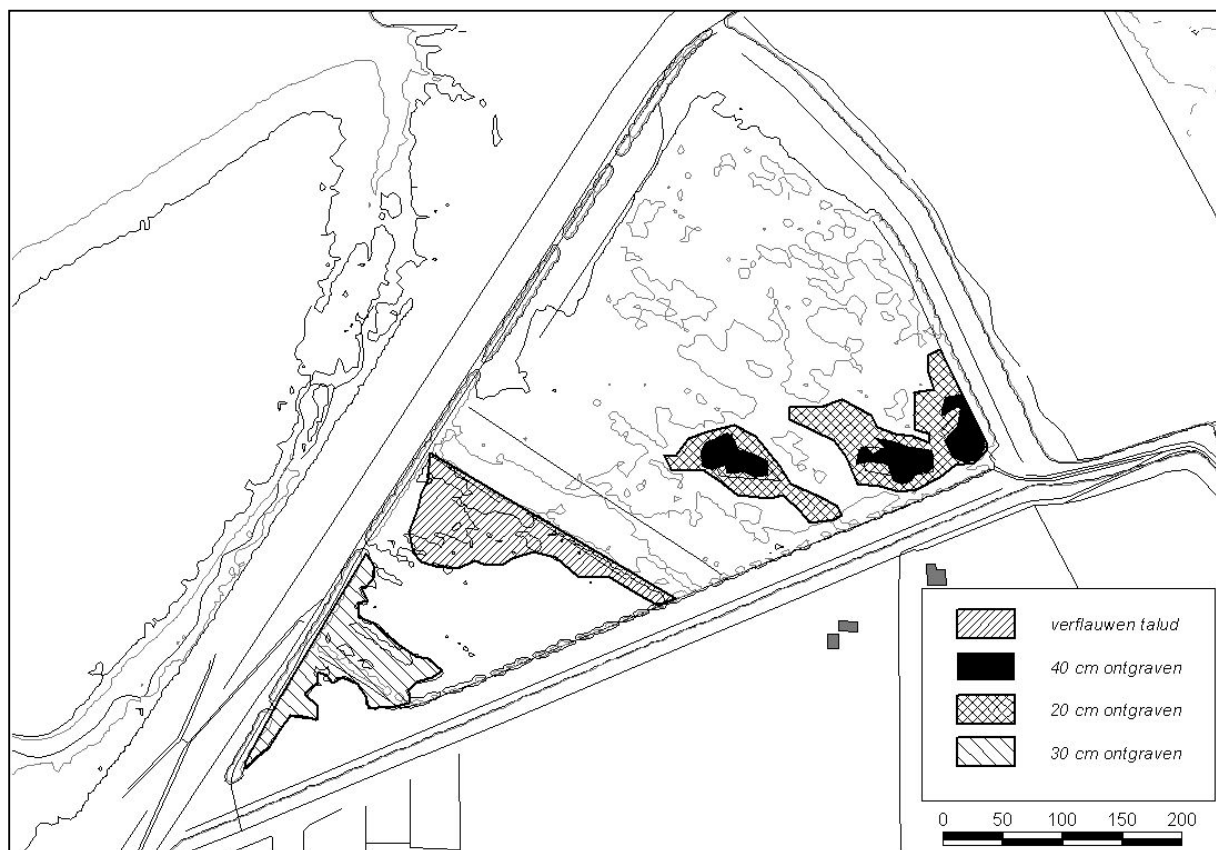
5.1.1 Grondverzet

In het gebied wordt een aantal laagten gegraven. Er wordt tussen 20 en 40 cm ontgraven, de overgangen dienen geleidelijk te zijn. Het scherpe hoogteverschil tussen de twee delen van het gebied wordt geleidelijk gemaakt door over een grote lengte een gevarieerd talud aan te brengen. Het aanwezige gronddepot wordt verwijderd en het maaiveld wordt afgewerkt op de omliggende nieuwe maaiveldhoogte. Langs het gebied wordt op plaatsen waar deze niet aanwezig is een kade aangelegd. Deze kade heeft een kruinhoogte van 2,0 m + NAP en een bovenbreedte van ca. 5 meter (talud 1:2).

Gezien de lage trefkans voor archeologische waarden is archeologisch vooronderzoek niet noodzakelijk. Indien tijdens de uitvoering archeologische resten worden gevonden, dienen deze direct aan de SCEZ (Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland) te worden gemeld.

5.1.2 Waterhuishouding

Het oppervlaktewater in het gebied wordt gestuwd op 1,2 m + NAP. Door op een of meerdere plaatsen een verlaagde dam in de kade aan te brengen kan het overtollige water gecontroleerd op de dijsloot worden afgelaten. Het oppervlaktewaterpeil in de dijsloot aan de noordzijde van het gebied wordt gestuwd. Het Waterschap Zeeuws-Vlaanderen heeft aangegeven dat een peil van 0,5 m + NAP in de dijsloot mogelijk is, de ontwatering van de zeedijk en de naastgelegen weg is hierbij gegarandeerd. De sloot onderlangs de inlaagdijk en door het gebied kan worden gedempt of afgedamd. Ook de overige in het gebied aanwezige sloten dienen te worden afgedamd of gedempt. Eventuele aanwezige drainage dient te worden verstoord.

Figuur 9: Locaties voor grondverzet in het gebied.

5.2 Beheer

Na inrichting wordt in het gebied extensief begrazingsbeheer toegepast. Hiervoor komt seizoensbegrazing met runderen of paarden in aanmerking. De begrazingsdichtheid is ca. 1,0 GVE per hectare. De inlaagdijk kan in de begrazing worden meegenomen. Als gevolg van het extensieve beheer kunnen op plaatsen waar de begrazingsdruk minder hoog is ruigere vegetaties tot ontwikkeling komen. In de ontwikkelingsfase van het gebied kan indien nodig een aangepast beheer worden gevoerd (aanvullend maaien, hogere begrazingsdruk) om overlast van schadelijke onkruiden te voorkomen.

5.3 Monitoring

De werkwijze die bij het monitoren van natuurontwikkelingsprojecten binnen Zeeland wordt gevolgd, is beschreven in het plan van aanpak monitoring van natuurontwikkelingsprojecten in Zeeland (in concept).

Door middel van monitoring van natuurontwikkeling kan inzicht worden verkregen in de ontwikkeling van deze gebieden na inrichting. De monitoring richt zich op de tijd tussen de inrichting en het bereiken van het streefbeeld; de fase van het ontwikkelingsbeheer. Daarna vervalt het onderscheid tussen natuurontwikkelingsgebieden en reeds bestaande natuurgebieden. Voor het plangebied geldt naar verwachting een ontwikkelingsduur van ongeveer 10 jaar.

In dit natuurontwikkelingsplan worden globaal de te monitoren eenheden aangegeven. Op basis daarvan wordt door de terrein- en waterbeheerders een monitoringsplan opgesteld, dat wordt voorgelegd aan de werkgroep natuurontwikkeling.

Tabel 2: monitoringsonderdelen

Monitoring	Uitvoerende instantie
Vegetatie: als onderdeel van periodieke vegetatie kartering.	terreinbeheerder
Broedvogels	terreinbeheerder
Jaarfluctuatie oppervlaktewater (kwantiteit)	terreinbeheerder

6. Literatuur

Beleid

Ministerie van Landbouw, Natuur en Visserij
Natuurbeleidsplan
Den Haag, 1990

Provincie Zeeland
Zeeuwse uitwerking Natuurbeleidsplan
Middelburg, 1992

Provincie Zeeland
Beheersplan Zeeuws-Vlaanderen 1993
Middelburg, 1993

Provincie Zeeland
Natuurgebiedsplan Zeeland 2001
Middelburg, 2001

Provincie Zeeland
Natuurdoelen voor de Zeeuwse EHS, Inventarisatie
Middelburg, 2000

Bal, D., Beijer, H.M., Fellingier, M., Haveman, R., Opstal, A.J.F.M. van, Zadelhoff, F.J. van
Handboek Natuurdoeltype, tweede, geheel herziene versie
Wageningen, 2001

Ontstaansgeschiedenis, Geologie en Bodem

Wilderom, M.H.
Tussen afsluitdammen en Deltadijken IV, Zeeuws-Vlaanderen
Vlissingen, 1973

Kraker, A.M.J. de
Landschap uit balans, de Vier Ambachten en het Land van Saeftinghe tussen 1488 en 1609
Utrecht, 1997

<http://www.gemhulst.nl/mdcms> (historie Ossensisse)

Stichting voor Bodemkartering
Bodemkaart van Nederland (schaal 1:50.000), toelichting bij de kaartbladen 54 Oost Terneuzen, 55 Hulst en het Zeeuws-Vlaamse deel van de kaartbladen 48 Oost Middelburg en 49 West Bergen op Zoom.
Wageningen, 1980

Geologische Stichting, afd. Geologische Dienst
Toelichtingen bij de geologische kaart van Nederland (schaal 1:50.000), Zeeuws-Vlaanderen west en oost.
Haarlem, 1965

Flora en fauna

Vergeer, J-W., Zuylen, G. van
Broedvogels van Zeeland
Utrecht, 1994

Provincie Zeeland
De vegetatie van Zeeuws-Vlaanderen
Middelburg, 1986

Vlinder- en Libellenwerkgroep Zeeland
Jaaroverzicht 1999 en 2000
Oost-Souburg, 2002

Ministerie van verkeer en Waterstaat, Directie Rijksinstituut voor Kust en Zee
Toelichting bij de vegetatiekartering van Westerschelde 1998, op basis van false-colour luchtfoto's
(1:5.000/10.000)
Delft, 2000

7. Verantwoording

Auteurs:

John Beijersbergen
Jeroen de Maat
Kristel Verhage

Informatie:

Provincie Zeeland
Directie Ruimte, Milieu en Water
Groene Woud 1
4330 AD Middelburg

Behandeld door de Werkgroep Natuurontwikkeling Zeeland op 8 november 2002.

Werkgroepleden:

Voorzitter: John Beijersbergen (*Provincie Zeeland, RMW/LGW*)
Secretaris: Rozemarie Koole (*Provincie Zeeland, RMW/LGW*)
Han Sluiter (*Staatsbosbeheer*)
Gert-Jan Buth (*Stichting Het Zeeuwse Landschap*)
Wouter van Steenis (*Vereniging Natuurmonumenten*)
Yvonne van Scheppingen (*Waterschap Zeeuws-Vlaanderen*)
Anne Fortuin (*Waterschap Zeeuwse Eilanden*)
Rinus Meeuwse (*Dienst Landelijk Gebied*)
Bianca de Vlieger (*Dienst Landelijk Gebied*)
Jeroen de Maat (*Provincie Zeeland, RMW/LGW*)
Kristel Verhage (*Provincie Zeeland, RMW/LGW*)
Piet van der Reest (*Provincie Zeeland, RMW/LGW*)
Robert van Dierendonck (*Provincie Zeeland, WEB/PACZ*)

Agendalid:

Jan Reijnhoudt (*Provincie Zeeland, WEB/ECO*)

NATUURHERSTEL WESTERSCHELDE

Uitbreiding natuurontwikkeling Schor van Ossensisse

**Provincie Zeeland
juni 2004**

1. Inleiding

In 2002 is in het kader van Natuurherstel Westerschelde ca. 300 hectare extra voor binnendijkse natuurcompensatie (categorie B) begrensd. In dit programma is 10 hectare in de Molenpolder opgenomen, het nieuwe natuurgebied Schor van Ossensisse wordt daarmee aan de oostzijde uitgebreid. De percelen zijn verworven en kunnen gelijktijdig met het Schor van Ossensisse worden ingericht. Na inrichting komen beide gebieden in eigendom en beheer bij Staatsbosbeheer.

Figuur 1: ligging Schor van Ossensisse en de uitbreiding van nieuwe natuur in de Molenpolder.

2. Kenmerken van het gebied

In de tekst wordt voor bijbehorend kaartmateriaal verwezen naar de verschillende figuren in het natuurontwikkelingsplan Schor van Ossensisse.

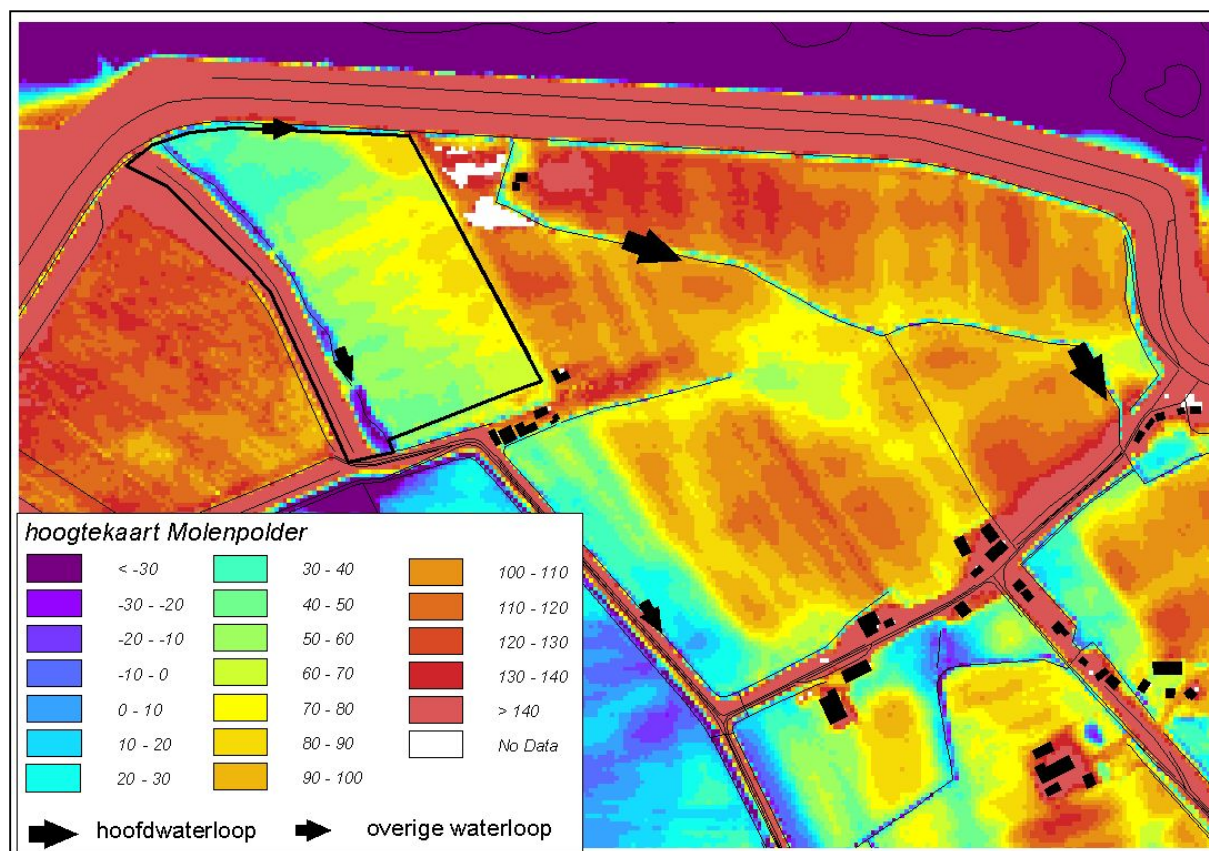
Ontstaansgeschiedenis, geologie, bodem en archeologie.

De Molenpolder is ingedijkt rond 1200 (zie figuur 2). Met de bedijking van de Molenpolder was in dit gebied de noordgrens van de bedijkingsmogelijkheden bereikt, hoewel er nog wel pogingen zijn gedaan om naar het noorden uit te breiden. In 1632 is echter ook een deel van de Molenpolder in zee verdwenen. De dijk tussen de Molenpolder en het Schor van Ossensisse heeft, behalve vòòr de inpoldering van de Nijspolder (1401) ook in de periode 1811-1962 als zeewerende dijk dienst gedaan, toen was het noordelijk deel van de Nijspolder geïnundeerd.

Op de bodemkaart schaal 1:50.000 wordt de bodem het plangebied aangeduid als zware zavel en lichte klei. Een groot deel van de polder (nu 52 ha. groot) bestaat tot 25 meter diepte uit kreekafzettingen uit de Duinkerke IIIa-periode (zie figuur 4 en 5). Aan de westzijde van de polder is het onderliggende sediment niet geërodeerd en is het Duinkerke materiaal op de bestaande ondergrond afgezet (poelgrond). Het hele plangebied bestaat, net als het Schor van Ossensisse, uit deze opbouw met een enkele meters dik pakket van ondoorlatende klei- en veenlagen. De deklaag van Duinkerkeklei is ca. 2,5 meter dik, hieronder ligt een pakket Hollandveen van 1 tot 1,5 meter dikte, vervolgens een kleipakket van enkele meters dikte (Afzettingen van Calais) en enkele decimeters Basisveen (diepte Basisveen ca. 5,0 m - NAP). De diepere ondergrond bestaat uit een zandpakket (Pleistoceen).

Hoogteligging en waterhuishouding

In het deel van de Molenpolder dat behoort tot de kreekafzettingen ligt het maaiveld op 1,0 tot 1,4 m + NAP, aan de westzijde van de polder ligt het maaiveld lager. Het maaiveld in het plangebied loopt van oost naar west af van 0,9 m + NAP naar 0,2 m + NAP. Langs de sloot aan de westzijde is een rand verlaagd tot 0,3 m – NAP.

Figuur 2: Hoogtekaart van het gebied, hoogten in cm t.o.v. NAP.

In de Molenpolder ligt een hoofdwaterloop, het streefpeil van deze hoofdwaterloop is 0,75 m - NAP. Er zijn geen praktijkgegevens bekend. Langs het plangebied lopen twee sloten, aan de noordzijde een weg/dijksloot en aan de westzijde een sloot onderlangs de dijk. Geen van beide sloten is aangemerkt als hoofdwaterloop. De bodem van de wegsloot ligt hoger dan het streefpeil van de hoofdwaterloop. De huidige afwateringsrichting van de bedrijfsgebouwen is naar het zuiden.

Voor het plangebied is grondwatertrap V*/VI aangegeven, dat houdt in een gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG) van 40 tot 80 cm beneden maaiveld en een gemiddeld laagste grondwaterstand (GLG) van dieper dan 120 cm beneden maaiveld. De stijghoogten van het water in de diepere ondergrond liggen rond ca. NAP.

Huidige situatie en landschap

De hele Molenpolder is in landbouwkundig gebruik, aan de randen van de polder ligt een aantal landbouwbedrijven. De dijk tussen de Molenpolder en het Schor van Ossensisse wordt begraasd. Aan de noordzijde ligt de zeedijk, onderlangs de dijk loopt de Zeeweg, de oostgrens van het plangebied wordt gevormd door een kavelpad. De zuidzijde van het gebied wordt voor een deel gevormd door de dijk van de Molenpolder, op de hoek van de dijk ligt één van de landbouwbedrijven. Een rand van het perceel blijft in landbouwkundig gebruik (weiland).

De inventarisatiegegevens van de flora en fauna in het gebied zijn opgenomen in het natuurontwikkelingsplan Schor van Ossensisse. De dijk wordt begraasd, in de sloten bestaat de begroeiing voornamelijk uit Riet en Puntmos.

3. Natuurdoelen

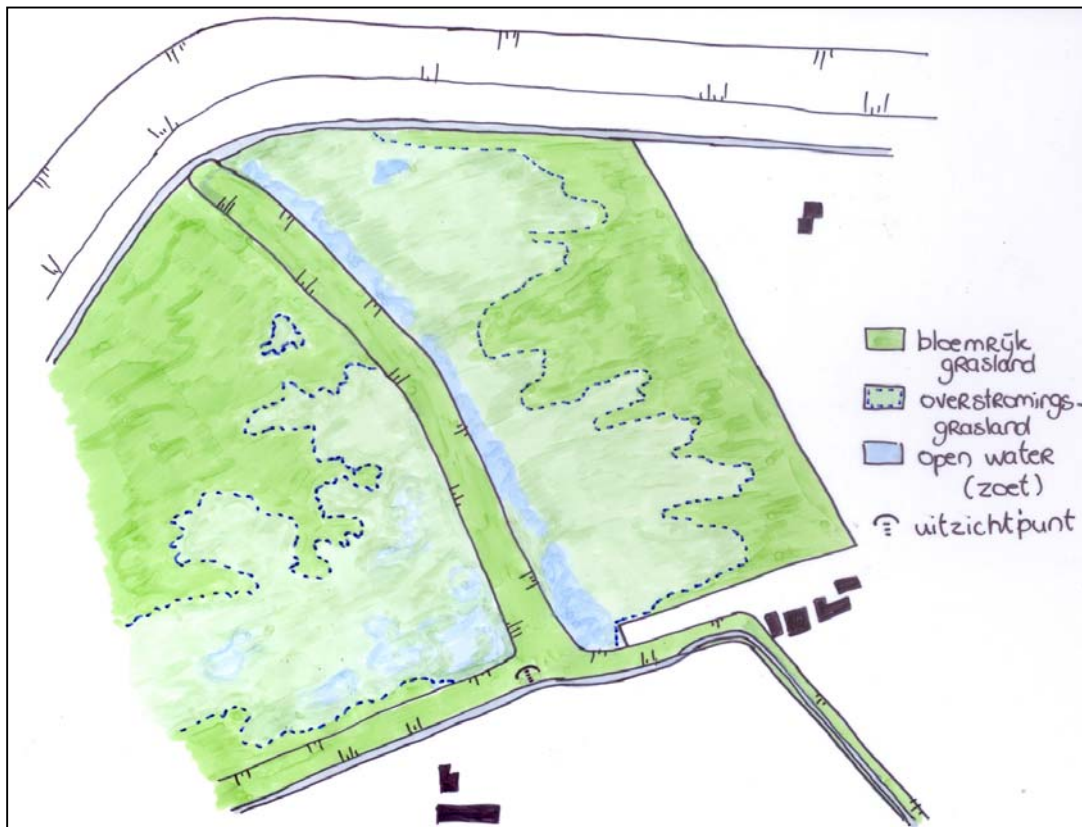
Kansrijkdom

Het gebied grenst direct aan de Westerschelde, maar door de hoogte van het maaiveld (boven NAP) in combinatie met de dikke deklaag van ondoorlatende klei- en veenpakketten is in de huidige situatie geen zoute kwel aanwezig. Ook in de sloten is geen indicatie voor zilte invloed (vegetatie) aanwezig. De omliggende polders liggen hoger. Bij de inrichting van het natuurgebied Schor van Ossensisse is voorzien in vasthouden van zoet (neerslag)water, waardoor de hoeveelheid zoet water in de ondergrond verder toeneemt. In het plangebied is natte, zoete natuur kansrijk. De ontwikkeling van een open, reliëfrijk graslandgebied met veel variatie in natte en vochtige typen biedt in combinatie met het gebied Schor van Ossensisse kansen voor een broedgebied voor weidevogels en een hoogwatervluchtplaats voor onder meer steltlopers. De mogelijkheden voor peilopzet zijn uitgezocht in samenwerking met het Waterschap Zeeuws-Vlaanderen.

Streefbeeld

Het gebied ontwikkeld zich tot een zoet, open graslandgebied, als gevolg van de gradiënt in hoogteligging ontstaat een overgangszone van nat en vochtig grasland aan de westzijde naar droog grasland aan de oostzijde. Als gevolg van de bodemsoort (lichte klei) zijn deze graslanden voedselrijk. In de winter is een deel van het gebied geïnundeerd, het water zakt in de loop van het voorjaar beneden maaiveld. Langs de dijk met het Schor van Ossensisse zal ook in droge perioden plaatselijk open water aanwezig zijn. Onder invloed van de extensieve begrazing ontwikkeld de vegetatie zich gevarieerd en vergelijkbaar met de vegetatieontwikkeling in het Schor van Ossensisse. De vegetatie wordt getypeerd als Zilver schoonverbond en Kamgrasverbond. De vegetatie van de dijk zal ook tot het Kamgrasverbond behoren.

Het gebied zal, in combinatie met het Schor van Ossensisse, van belang zijn voor vogels. In het voorjaar broeden er verschillende weidevogels als Scholekster, Slobbeend, Tureluur en Gele Kwikstaart. Tijdens hoog water buitendijks kan het gebied dienst doen als hoogwatervluchtplaats voor in de Westerschelde foeragerende vogels. In het najaar en de winter dient het gebied als foerageer- en rustgelegenheid voor onder meer Goudplevier, Smient en Wulp.

Figuur 3:
Streefbeeld van
het gebied

Recreatief medegebruik

Met de verwerving van de dijk tussen de Molenpolder en het Schor van Ossensisse is de mogelijkheid ontstaan om op de hoek van deze dijk en de inlaagdijk van het Schor een uitzichtpunt te realiseren. Vanaf dit uitzichtpunt is zowel het plangebied als het Schor van Ossensisse goed te overzien. Dit uitzichtpunt is te bereiken via een trap, aan de voet van de dijk is mogelijk ruimte voor het plaatsen van een aantal fietsen en een infobord. Vanwege het belang van het gebied voor vogels is het niet gewenst om het gebied te betreden. Geleide excursies zijn buiten het broed- en trekseizoen wel mogelijk. Behalve vanaf het uitzichtpunt zijn het gebied en het Schor van Ossensisse vanaf de Zeeweg over de hele lengte goed te overzien.

4. Inrichting, beheer en monitoring

De inrichtingsmaatregelen zijn weergegeven in figuur 4.

Grondverzet

In het gebied wordt plaatselijk maaiveldverlaging toegepast. Er wordt gemiddeld 20 cm ontgraven. De ontgraving dient te worden afgewerkt met gevarieerde, geleidelijke taluds. Om het gebied wordt op een aantal plaatsen een kade aangelegd om oppervlakkige afstroming te voorkomen. Deze kade heeft een kruinhoogte van ca. 1,2 m + NAP en een kruinbreedte van ca. 7 meter. Aan de noordzijde wordt een drinkpoel gegraven. De diepte van deze poel bedraagt ca. 0,8 m - NAP. De taluds worden gevarieerd uitgevoerd, de hoeveelheid grond die vrijkomt bij de ontgraving van de poel bedraagt maximaal 500 m³. De sloot en aanliggende laagte worden geschoond.

Waterhuishouding

In het gebied wordt het oppervlaktewater gestuwd tot ca. 0,5 m + NAP. Gewenst is om ook het peil in de wegsloot aan de noordzijde van het gebied te stuwen om wegzijging tegen te gaan. De hoogte van het peil in de dijksloot wordt in samenwerking met Waterschap Zeeuws-Vlaanderen uitgewerkt, hierbij is de stabiliteit van de dijk bepalend. De strook in het perceel die in particulier gebruik blijft dient voldoende ontwatering te houden. Aan de zuidzijde blijft het huidige peil van de sloot gehandhaafd. Indien gewenst kan het perceel worden opgehoogd met uit het gebied vrijkomende grond, anders dient langs het perceel een kade te worden aangelegd.

Diversen

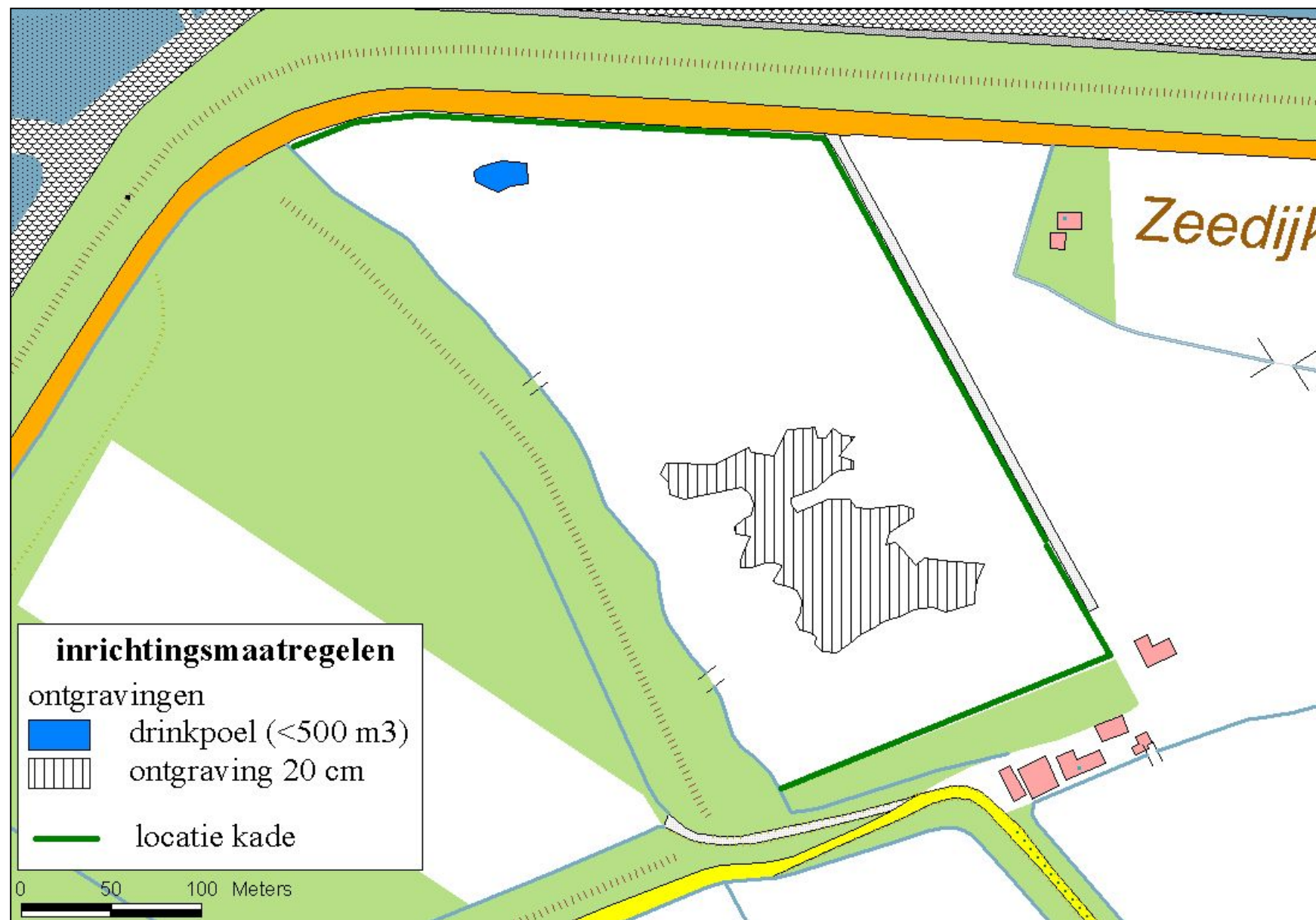
De hogere gronden die niet worden afgegraven en niet onder invloed van het water komen in de winter worden extensief ingezaaid om overlast van onkruiden te voorkomen. Eventuele drainage dient te worden verstoord. Om het gebied wordt een raster geplaatst, dit raster wordt aangesloten op het raster dat langs het Schor van Ossensisse loopt.

Op de kruising van de dijk aan de zuidzijde van het gebied kan een uitzichtpunt worden gerealiseerd.

Beheer en monitoring

In het gebied vindt extensieve seizoensbegrazing plaats met runderen of paarden. De veedichtheid bedraagt ca. 1 GVE/ha. Het perceel wordt in combinatie met de dijk aan de westzijde begraasd. Tijdens de ontwikkelingsfase kan indien noodzakelijk een aangepast beheer worden toegepast (hogere begrazingsdruk, aanvullend maaien) om overlast van onkruiden te voorkomen. Eventuele wildschade kan worden voor gelegd aan de Faunabeheereenheid.

De monitoring van de ontwikkeling van het gebied wordt overeenkomstig de monitoring bij het Schor van Ossensisse uitgevoerd.

Figuur 4: inrichtingsmaatregelen.

